

ZPRAVODAJ
SPOLEČNOSTI SBĚRATELŮ
ČESKOSLOVENSKÝCH KNIHTISKOVÝCH ZNÁMEK

č. 82

ročník 2015

Obsah 82. Zpravodaje

Obsah 82. Zpravodaje.....	2
Zřízení bankovního účtu	2
Adresář	3
Pozvánka na jarní knihtisk – 21. března 2015 Pardubice	3
Volby do vedení naší Společnosti.....	4
Poděkování příteli Jindřichu Látalovi.....	4
Ještě k celinám Hradčan.....	6
Hradčanské známky na celinách – další část	7
Osvobozená republika 50 h zelená = Studie tiskové desky ??? 5, 7, 8, 11 ??? - z druhého období výroby.....	10
Osvobozená republika 50 h zelená = Studie tiskové desky 6	11
Osvobozená republika 50 h zelená – oprava.....	12
Osvobozená republika 50 h zelená – známkové pole 39 – změna v pořadí tiskových desek TD 3 a TD 4	12
Osvobozená republika 50h zelená – kdo zná a pomůže upřesnit ZP?	13
Osvobozená republika 100 h – ZP 38 (počtvrté)	14
Použití spěšných známek.....	20

Zřízení bankovního účtu

Na žádost většího množství členů zřídila Společnost knihtisku bankovní účet u FIO banky (výhodou je, že si za vedení účtu neúčtují poplatky). Členové tedy mohou platit příspěvky pomocí bezhotovostního převodu. Současný způsob platby (hotově na setkání, složenkou) zrušen nebude.

Číslo účtu je: **2200718171/2010**

Pro identifikaci uživatele je nutné, aby v kolonce „zpráva pro příjemce“ uvedl svoje jméno a příjmení. V opačném případě, bude částka vrácena zpět, protože odesilatele by nebylo možné dohledat.

Josef Chudoba

Adresář

Přílohou tohoto Zpravodaje je adresář členů dle nasbíraných podkladů v letech 2010 až 2012. Protože od sběru informací uplynula delší doba, nemusí být všechny kontakty aktuální. Prosím všechny sběratele, pokud budou chtít být uvedeni v novém vydání adresáře (bude vydán na podzim), o aktualizaci kontaktů buď e-mailem, nebo písemně na adresu redaktora.

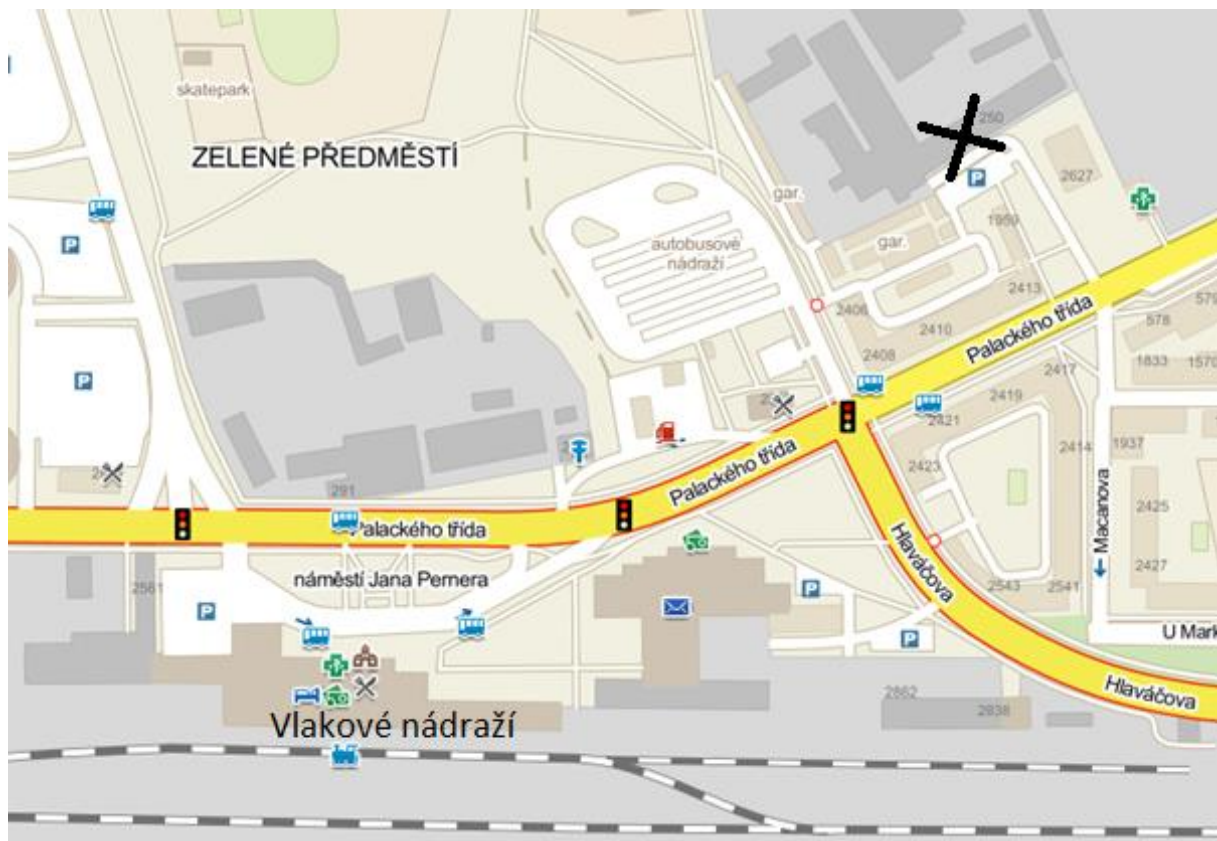
Josef Chudoba

Pozvánka na jarní knihtisk – 21. března 2015 Pardubice

První letošní schůzka naší Společnosti se bude konat v sobotu 21. března 2015 od 9 do 12 hodin ve velkém salónku restaurace Pivovarka, která je součástí pardubického pivovaru. Místo schůzky je vzdáleno cca 5 minut pěšky od pardubického vlakového nádraží a cca 2 minuty pěšky od autobusového nádraží (viz mapka).

V běžném provozu bude přilehlá restaurace, což dává možnost na popovídání a občerstvení (káva, čaj, 7 druhů piva a jiné) a zájemci zde mohou i poobědvat.

Termín byl zvolen tak, že ve stejný den se bude konat v Kulturním domě na Dukle i tradiční celostátní burza známek. Ta začíná již od 7 hodin, takže je možné i tuto navštívit. Navíc bude otevřená i prodejna Filatelie Pardubice vzdálená od místa konání setkání cca 12 minut pěšího přesunu.

Volby do vedení naší Společnosti

Vážení přátelé,

Společnost sběratelů čs. knihtiskových známek v podobě, kterou znáte, existuje více jak 25 let. O její činnost se stará vedení Společnosti. V jeho užším vedení byli v posledním dvacetiletí pánové Chvalovský (předseda), Kašpar (místopředseda) a Látal (tajemník). Dalšími členy vedení byla postupně celá řada dalších kolegů.

Zejména v poslední době řada kolegů rezignovala na své funkce, buď vzhledem k věku, či zdravotního stavu (Chvalovský a Látal), a další z různých jiných důvodů. Vedení Společnosti bylo postupně doplňováno kooptací dalších kolegů, kteří (bohužel někdy i na krátko) projeví o tuto práci zájem. V současné době počet členů vedení poklesl na pouhých 5: Kašpar – předseda, Chudoba – tajemník a šéfredaktor Zpravodaje, Moravec (pokladník), Paleček (revizor) a Hamr. Po poradě těch zbylých „trosečníků“ jsme se dohodli, že jednak počet členů vedení snížíme na 7 (bývalo i 9 či více) a volby provedeme tajným hlasováním.

To by se uskutečnilo na jarním setkání 21. března 2015 v Pardubicích. Stávající vedení nabízí následující kandidátku (abecedně, bez křestních jmen a titulů): Hamr, Chudoba, Kašpar, Kolesar, Košťál, Kunc, Moravec, Nouzecký, Paleček a Rákosník. Všichni uvedení byli osloveni, a pokud budou zvoleni, souhlasí s prací ve vedení.

Vlastní volbou nechceme účastníky setkání časově příliš zatěžovat a mělo by proběhnout následovně. U prezence dostanete od volební komise (Košťál, Nouzecký) lísteček s kandidátkou. Bude na ní uvedeno více jmen než potřebných 7, takže bude nutné volební lístek upravit – zakroužkováním maximálně 7 kandidátů, jinak je váš hlas neplatný. Vezměte pisátko s sebou ☺ .

Na lístku s kandidátkou vás poprosíme o zakroužkování (ano – ne) odpovědi na dotaz, zda máte zájem, aby na počátku setkání byla krátká odborná informace na nějaké ze zajímavých a aktuálních témat. Případná nutná organizační sdělení na úvod setkání budou samozřejmostí.

Upravený volební lístek vrátíte volební komisi, ta provede vyhodnocení a přítomní s ním budou ještě na setkání seznámeni, ostatní se ho dočtou v následujícím Zpravodaji.

Za vedení Společnosti

J. Kašpar

Poděkování příteli Jindřichu Látalovi

Na podzimní schůzce Společnosti sběratelů československých knihtiskových známek (SSKZ), která se konala dne 15. listopadu 2014 v Pardubicích, oznámil přítel Látal rezignaci na funkci tajemníka SSKZ ze zdravotních důvodů.

Tuto funkci zastával jako zakládající člen SSKZ od roku 1987. Zajišťoval mimo jiné redakci, tisk a distribuci zpravodaje. Pořizoval i zápisy ze schůzí vedení společnosti.

Po stránce filatelistické je sběratelem emisí Hradčany, Osvobozená republika, Holubice a především studoval obě emise Hospodářství a věda, výsledky svého studia publikoval ve studiích, které vydal v rámci SSKZ. Dále publikoval v časopise FILATELIE a Zpravodaj SSKZ.

Milý Jindro, přijmi srdečné poděkování za obětavou práci pro SSKZ a přání mnoho zdraví a spokojenosti.

Vedení společnosti SSKZ

Výboři (zleva J. Látal, F. Hamr, J. Moravec, B. Paleček a J. Kašpar) řeší pohlaví holubice u stejnojmenné emise. ☺

Ještě k celinám Hradčan

Na schůzce naší společnosti v Pardubicích mě oslovil jeden kolega se sdělením, že má na dopisnici s 20 h známkou Hradčany známku s II. typem levé příčky. Myslel, že má zajímavost či vzácnost. Bohužel jsem jej musel zklamat. Pokud jde o dopisnici pro tuzemsko, ať již s monogramem či znakem, musí jít o nahodilost. Na těchto dopisnicích byla známka z rozřezané 3. nebo 4. tiskové desky, která před rozřezáním nebyla opravována. Má tedy všechny 4. spirály otevřené – I. typ a levou příčku krátkou, rovněž tedy I. typ.

V případě, že jde o dopisnici do zahraničí, tedy CDV 20 a CDV 21 potom je na všech známkách 4. spirála uzavřená, tedy II. typ a rovněž i levá příčka je ve II. typu, tedy protažená a spojená s dolní bílou spojnicí rámců. Je to proto, že známky pro tyto dopisnice jsou odvozeny od 3. úpravy druhého Muchova návrhu. Dobře je to vidět na černotisku pocházejícího z této úpravy. Proč to tak bylo nevím, nenašel jsem nikde pro to vysvětlení.

Podle katalogu Československé celiny 1918 – 1992, který vydal POFIS, byly dopisnice se známkou 20 h s monogramem vydány 15. března 1920, stejně jako dopisnice pro zahraničí.

Známka z 3. úpravy druhého Muchova návrhu byla použita rovněž na dopisnici do USA tzv. Hutschinsonově. Ta však byla vydána podle uvedeného katalogu v červenci 1919, zatímco známka

20 h v V. kresbě až 3. ledna 1920. Stejná situace byla i u poštovní příkazky CPV 2 a CPV 3 (ta byla stejná jako CPV 2, ale měla místo monogramu ČSR státní znak). CPV 2 byla vydána v prosinci 1919 a CPV 3 potom v červenci 1920.

Myslím si, že by stálo za úvahu celkově vysvětlit situaci v použití kreseb známky na celinách, protože celníci se zabývají úpravou celé celiny a známkou, myslím jen výjimečně (snad v případě když jde o dva typy 4. spirály). Některé sběratele plete třeba i použití známek tzv. vídeňského tisku.

Celina do USA

Poštovní příkazka

Hamr František

Hradčanské známky na celinách – další část

Ve Zpravodaji číslo 80 jsem na straně 7 popsal možnost dalšího studia známek Hradčany a to ve vztahu ke známkám na celinách. Prakticky je doloženo, a já uvedl několik ukázek, že u hodnot 10 h I. kresba, 15 h a 20 h V. kresba byly zhotoveny dvě tiskové desky nad počet tiskových desek použitých pro tisk známek.

Asi mylně jsem se domníval, že se ozve nějaký mladší kolega, kterého to zaujme a bude mít zájem v těchto studiích pokračovat. Nestalo se tak, a já zkusím nalákat kolegy na další hodnotu, která byla použita pro tisk známek na celiny.

Jde o známku 10h v V. kresbě, která byla použita pro tisk známky na poštovní průvodky. Známky byly tištěny v modré barvě a to na poštovní průvodky pro tuzemsko v katalogu celin označovány jako CPP 4 a CPP 5, pro mezinárodní styk potom CPP 11 až CPP 16, dále potom u dobírkových průvodek pro tuzemsko a to CDP 5 a CDP 6. Přestože jde o více položek v katalogu, jde vlastně jen o nuance v provedení průvodky jako je například kresba znaku, monogramu, prodejní cenu a podobně. Umístění známky a celkové provedení průvodky zůstává stejné. Nakonec z tohoto množství různých druhů lze předpokládat, že stejně jako u dříve jmenovaných celin, byly zhotoveny a rozřezány dvě další tiskové desky.

Jak jsem již v minulém článku uvedl dostupnost těchto tak zvaných velkých celin není velká, ale je možná spolupráce s kolegy sběrateli celin. Dále je možno použít i ústřížky průvodek, které zůstávaly odesílateli balíku. Ty byly u větších firem archivovány a dostaly se mezi filatelisty. I já je používám a navíc na naší schůzce v Pardubicích jich jeden kolega nabízel balíček.

K určování zámkových polí je možno použít Studie k rekonstrukcím pro tuto hodnotu, kterou zpracoval pan Ryvola. Ta navíc rozšiřuje a uvádí charakteristické odchylky sekundárních deskových vad nad rámec Monografie č. 1. Já sám jsem si zkusil z materiálu, který mám nebo získal fotokopii od kolegů něco učit.

Známkové pole 43, vlastním ústřížek průvodky CPP 4A - sekundární vada: vylomený pravý rám proti 3. háčku.

CPP 4A

I. tisková deska

II. tisková deska

I. tisková deska – 7. spirála vpravo spojena s linkou, paprsky vpravo nad 4. a 5. věží.

II. tisková deska – nad rohem střechy barevná tečka, paprsky vpravo nad 4. a 5. věží.

Známkové pole 45, vlastním průvodku CPP 16 – sekundární vada: nárůstek na vnitřním obrysu oválu nad číslicí 1, nula vpravo nahoře seříznuta, nad levou věžičkou 3. věže tečka a vlevo od ní dva body až čárka.

CPP 16

I. tisková deska

II. tisková deska

I. tisková deska – pravý rám za 10. spirálou zeslabený, nad levou věžičkou 3. věže tečka a vpravo od ní tečka až čárka.

II. tisková deska – paprsky vpravo nad 4. a 5. věží.

Známkové pole 89, vlastním CPP 16 – sekundární vada: 9. spirála nahoře spojena s výzdobou.

CPP 16

I. tisková deska

II. tisková deska

I. tisková deska – rám nad P vylomený, nad a mezi tečkami 1. a 2. věže tečka.

II. tisková deska – E v VEN nahoře spojeno s linkou, vpravo u 6. spirály dva bílé body někdy spojené v čárku.

Známkové pole 92, vlastním CPP 4 – sekundární vada: ve 3. věži vpravo dole bílá čárka, u 6. věže vlevo dole čárka, číslice 1 shora vylomena a bez levé patky, ovál dole zesílený.

CPP 4

I. tisková deska

II. tisková deska

I. tisková deska – pravý rám za holubicí zeslabený.

II. tisková deska – paprsky nad 6. věží.

Mám nějaký materiál ke studiu známek na celinách a rád jej přenechám některému kolegovi, který se bude chtít touto problematikou zabývat. Rád i přenechám své zkušenosti. Dopisnice se známkou 20 h V. kresby jsem již přenechal mladšímu a jsem zvědav, jak bude pokračovat.

Mám téměř celou rekonstrukci VII. TD hodnoty 15 h Hradčany, chybí mi jen 24. a 38. známkové pole. Tyto dvě známky jak razítkované tak neupotřebené bych rád vyměnil nebo koupil. Mám dost jak známek, tak i dopisnic a mohu i prodat.

Velice oceňuji vydávání našeho Zpravodaje v elektronické podobě, které umožňuje zvětšení obrázků na monitoru počítače třeba i pětkrát. To velice usnadní hledání popisovaných vad či odchylek. Při tiskovém vydání navíc ještě dochází ke zmenšení formátu na polovinu a navíc ještě k vlivu tisku. Toto považuji za největší přínos nástupu mladších kolegů.

Hamr František

Osvobozená republika 50 h zelená = Studie tiskové desky

??? 5, 7, 8, 11 ??? - z druhého období výroby

Touto studií pokračuji v dalším studiu známek Osvobozená republika hodnoty 50 h zelená. Chci postupně zveřejnit mně dosud známé vady (SDV, kz, TV). Víím, že vzhledem k velkému počtu tiskových desek a současně malému počtu dochovaných archů se nepodaří určit ke všem známým vadám známkové pole resp. tiskovou desku, ale třeba to bude základ pro další práci – moji a dalších specialistů, kteří budou postupně s těmito údaji pracovat.

Pan Václav Košťál zveřejnil ve Zprav. č. 64/2006 informaci o existenci dvou větších celků známek OR 50 h zelená, tvořících 28-mi blok z dolní části přepážkového archu. Vady zjištěné na jednotlivých známkách byly pouze popsány, nikoliv vyobrazeny. S laskavým svolením pana Košťála vám nyní tato vyobrazení + další údaje zjištěné následným studiem předkládám formou studie.

Všechny dále uvedené poznatky jsou založeny na výsledcích studia tohoto 28-mi bloku, 10-ti pásek a 35-ti jednotlivých známek pocházejících ze zatím neurčené tiskové desky. Jedná se o leptanou tiskovou deskou pocházející z druhého období výroby, s ochrannými rámy a s číslicí 5, 7, 8, nebo 11 v pravém ochranném rámu (tiskové desky s číslicí 6, 9, 10, 12 a 13 to podle dosavadního studia nejsou). Tisková deska je charakterizována výraznou vadou na ZP 69 = bílý výběžek z kolena pravé nohy pod číslicí 5.

Všechny známky z předloženého 28-mi bloku i ostatní dosud nalezené známky měly zoubkování HZ 14. Nejstarší použití známek (podle data razítka na známce) je z 20. srpna 1923.

Na předloženém 28-mi bloku, ani na ostatních páskách a jednotlivých známkách nebyly zjištěny výrazné perforační odchylky.

Levý spodní roh archu s barevnou ochrannou dělicí linkou a vadou v lokti pravé ruky je zobrazen ve Zpravodaji č. 79/2013, str. 10.

Studii si můžete objednat u autora: Zdeněk Rákosník, Víta Nejedlého 73, 682 01 Vyškov nebo na e-mail: zdenek.rakosnik@seznam.cz. Cena studie ve formátu A5 je 40,- Kč. K ceně se účtuje poštovné a balné 20,- Kč. Odběr je možný i na setkání SSČsKZ.

Zdeněk Rákosník

Osvobozená republika 50 h zelená = Studie tiskové desky 6

Touto studií pokračuji v dalším studiu známek Osvobozená republika hodnoty 50 h zelená. Chci postupně zveřejnit mně dosud známé vady (SDV, kz, TV). Všechny dále uvedené poznatky jsou založeny na výsledcích studia pravého spodního rohového čtyřbloku s DZ, rozpracované rekonstrukce pravé části tiskového archu zahájené panem Chvalovským a mým dalším studiem.

Tiskovou deskou 6 rozumím tiskovou desku s ochrannými rámy a s číslicí 6 v pravém ochranném rámu. Jedná se o leptanou tiskovou deskou pocházející z druhého období výroby. Tisková deska je charakterizována výraznou vadou na ZP 20, popsanou již v Monografii č. 2, str. 310, kde je uváděna jako retuš a vadou na ZP 40 = bílý výběžek z pravé okrajové linky do obrazu známky za písmeny SKÁ.

K TD 6 bylo při studiu přiřazeno celkem 46 bloků a pásek a 107 jednotlivých známek. Většina známek má zoubkování HZ 14, jedna známka, pocházející ze ZP 29 má zoubkování ŘZ 13 3/4. To, že tato deska byla perforována i ŘZ 13 ¼ dokladuje i známka s DZ 6 s tímto výjimečným zoubkováním.

Studii si můžete objednat u autora: Zdeněk Rákosník, Víta Nejedlého 73, 682 01 Vyškov nebo na e-mail: zdenek.rakosnik@seznam.cz. Cena studie ve formátu A5 je 40,- Kč. K ceně se účtuje poštovné a balné 20,- Kč. Odběr je možný i na setkání SSČSKZ.

Zdeněk Rákosník

Osvobozená republika 50 h zelená – oprava

Vzhledem ke skutečnosti, že v průběhu posledního půlroku se na mne obrátili dva sběratelé se stejným dotazem, dovoluji si až nyní, po 15ti letech od vydání zveřejnit opravu u ZP 89. Ve Specializované příručce pro sběratele známek a celistvostí emise Osvobozená republika, Josef Chvalovský - Jiří Kašpar, 2000, na str. 62 pod vyobrazením vady matrice „barevné skvrny v písmenech O a V ve SLOV“ na ZP 89 došlo přepisem k chybě. Místo uvedeného ZP 88 má být ZP 89.

Prosím majitele této příručky, aby si uvedený údaj (pokud tak již neučinili dříve) opravili.

Zdeněk Rákosník

Osvobozená republika 50 h zelená – známkové pole 39 –

změna v pořadí tiskových desek TD 3 a TD 4

Po vydání druhého dílu „Monografie čs. známek“ v roce 1971 se sběratelé začali zajímat mimo jiné o tehdy již známé retuše tzv. „vajíčka v pase“ alegorické postavy na známkovém poli ZP 39. Téměř všechny tehdy publikované údaje, včetně obrázků, se staly základními poznatky pro další studium známek, zejména retuší a všech druhů vad.

V „Monografii čs. známek“ na stranách č. 312 a 313 se nacházejí popisy a obrázky retuší „vajíčka v pase“.

Z tohoto pořadí (C, D) logicky vyplývalo i pořadí tiskových desek (3, 4) a bylo používáno sběrateli ještě i roce 2000, viz. „Specializovaná příručka pro sběratele známek a celistvostí emise Osvobozená republika“ na straně 64.

Po vydání Specializované příručky se zvýšil nejen počet sběratelů, zabývajících se nejen sbíráním, ale i studiem známek této hodnoty. Postupně se zvýšil i počet nových poznatků, získaných především rekonstrukcemi některých tiskových desek. Z těchto rekonstrukcí tiskových desek vyplývá, že dosavadní přiřazení retuší RC a RD na TD 3 a TD 4 není správné.

Kompletní rekonstrukce pravé části tiskových desek TD 3 a TD 4 bezpečně dokázaly, že retuš označená:

- v Monografii čs známek jako IV/1 RC a ve Specializované příručce jako R 39/3 patří na tiskovou desku TD 4 s číslicí 4 vyrytou v pravém ochranném rámu (viz článek Zpravodaj 75/2011),
- v Monografii čs. známek jako IV/1 RD a ve Specializované příručce jako R 39/4 patří na tiskovou desku TD 3 vyrytou v pravém ochranném rámu (viz článek Zpravodaj 75/2011).

Autoři doporučují sběratelům opravit výše uvedené nepřesné údaje ve Specializované příručce a současně provedli příslušné změny ve svých exponátech a sbírkách.

Současně autoři upřímně děkují všem sběratelům, kteří se více či méně podíleli na spolupráci při výše uvedeném studiu a dokazování.

Zdeněk Rákosník, Josef Chvalovský

Osvobozená republika 50h zelená – kdo zná a pomůže upřesnit ZP?

Byla mi nabídnuta podle prodejce nikde nevedená DZ. Prohlédl jsem své DZ a našel nabízené (viz obr). Je mi známo, že toto nejsou žádné DZ, ale jen označení tiskárny pro určitý řádek známek, kde se nachází nějaká tisková vada, která se má odstranit - upravit. Osobně se domnívám, že se jedná asi o ZP 31. Vycházím s toho, že to není s určitostí 1. ZP, tam by byla ukončena ochranná lišta. Lze se tedy domnívat, že vady v tomto řádku ZP 39 a 40 se mají opravit. Snad proto ten kroužek v rámu. Nelze vyloučit ani ZP 68 a 69 a taky další pro nás zajímavé vady.

B. Paleček

Poznámka redaktora:

Čtyřblok je mnohem zajímavější, než uvádí kolega Paleček ve svém článku. Hlavním důvodem je levý okraj, kde je vidět ochranný rám z vedlejší tiskové desky. Znamená to, že v tiskové formě byla tisková deska umístěna na pravé straně. Další zajímavostí je vynechaný poslední svislý perforační otvor mezi 1. a 2. známkou.

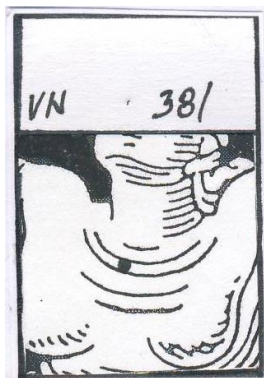
Známky mají razítko z roku 1922, a tedy mohou ukazovat na vady typu vajíčko v pase, náprsenka, nebo bílá skvrna v 5.

Osvobozená republika 100 h – ZP 38 (počtvrté)

Cílem tohoto článku je dále pokračovat ve studijní práci pánů Banerta, Dohnala, Chvalovského a Palečka a zapojit do studia této hodnoty další specialisty. Pan Banert ve svém článku ve Zpravodaji č. 56/2002 uvádí dvě varianty retuší na ZP 38, pan Paleček ve své studii „OR 100 h TD 7“ z roku 2006 rovněž uvádí na ZP 38 retuš. Dovoluji si seznámit kolegy specialisty se závěry dalšího studia ZP 38 se zaměřením na retuše dodatečné vady negativu (DVN).

U popsaných variant retuší byla dodržena zásada zhlédnutí minimálně tří známek se stejnými znaky.

Vada negativu – na všech tiskových deskách se na ZP 38 vyskytuje vada negativu (VN) = barevná skvrna ve šrafování pod krkem (obr. 1).

obr. 1

Rozlišením ZP 38 na TD 1 a TD 2, kde se ještě nevyskytuje **dodatečná vada negativu** (DVN), nebo její retuše, se nezabývám, protože ji dostatečným způsobem popsal pan Paleček v samostatných studiích.

Pojem dodatečná vada negativu byl, myslím si, dostatečně vysvětlen ve Specializované příručce pro sběratele známek a celistvostí emise Osvobozená republika na str. 17. Přesto si tuto stať dovolím odcitovat: „Dodatečné vady negativu vznikly poškozením jeho obrazu chybnou manipulací nebo skladováním. DVN se vyskytují vždy jen na části nákladu a to pouze na TD zhotovených po vzniku DVN“. V našem případě se jedná o třetí až dvanáctou tiskovou desku.

Tato DVN je v podobě **barevné přerušované čáry**, které začíná na ZP 28, kde postupně přechází přes horní stínování levého boku až k stínování paty postavy. Na ZP 38 poškození (DVN) dále pokračuje přes písmeno L v nápisu ČESKOSLOVENSKÁ, poslední článek řetězu levé ruky, vlasy na hlavě, ramena, podpaží, lípové lístky a patu postavy (obr. 2).

obr. 2

Na obr. 3 (str. 16) je svislá dvojpáska ZP 28 a 38 s dodatečnou vadou negativu „barevná přerušovaná čára“ na obou ZP.

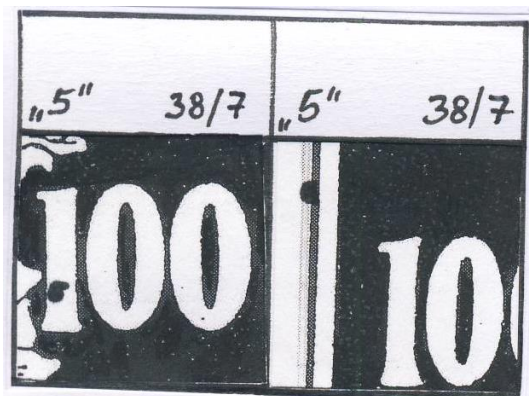
Retuš dodatečné vady negativu – pravděpodobně před tiskem sedmé až dvanácté tiskové desky (tiskové desky s číselným označením v ochranných rámech) byla tato dodatečná vada negativu opravena (retušovaná) na samotném negativu před zahájením dalšího tisku. Předpoklad, že byla oprava (retuš) provedena na negativu vychází ze skutečnosti, že na těchto tiskových deskách retuš vykazuje stejné znaky.

Varianty zjištěných retuší dodatečné vady negativu:

1. varianta – TD s číslicí 5 v pravém ochranném rámu. Kontrolní znaky:

- barevný bod v pravé číslici 1 (obr. 4) (ve Studii p Palečka je její vyobrazení, popis však chybí),
- barevný bod na levém rámu 7,4 mm od horního okraje (na části tisku), (obr. 5).

Na ZP 28 je retuš s menším písmenem V ve VHB, ZP 30 je bez retuše, na ZP 40 je retuš var. 3.

obr. 4

obr. 5

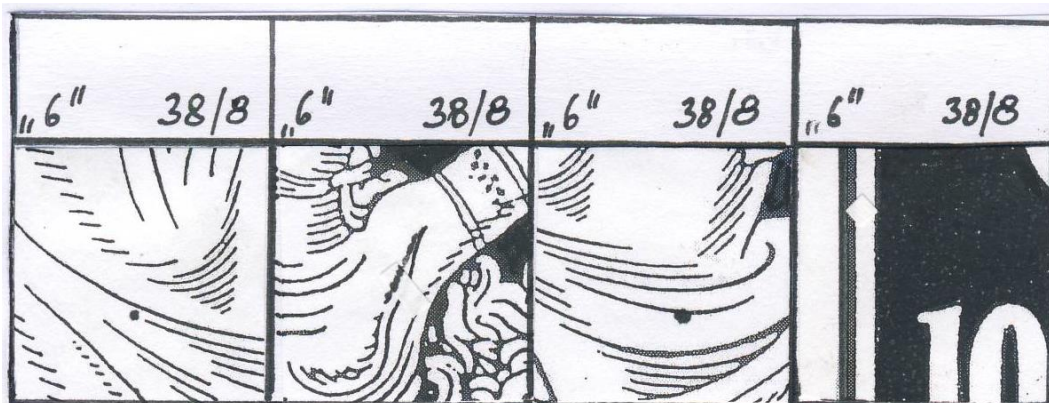

obr. 3

2. varianta – TD s číslicí 6 v pravém ochranném rámu. Kontrolní znaky:

- barevný bod prvním vodorovným stínováním sukně (obr. 6),
- přerušovaný obrys levého prsu a stínování podpaží (obr. 7),
- barevný bod na pátém vodorovném stínování sukně (obr. 8),
- zářez do levého rámu z bílé okrajové linky 6,7 mm od horního okraje (na části nákl.) (obr. 9).

Na ZP 28 je retuš s poškozeným levým rámem v úrovni číslice, ZP 30 je známka bez retuše, na ZP 40 je retuš var. 1.

obr. 6

obr. 7

obr. 8

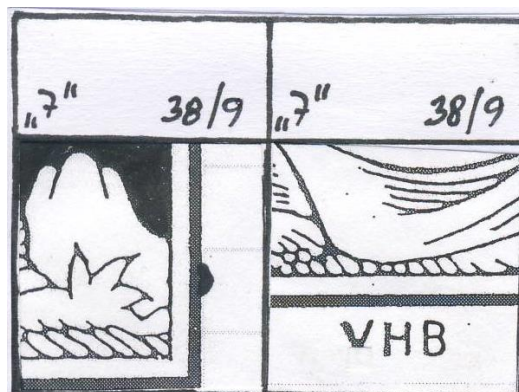
obr. 9

3. varianta – TD s číslicí 7 v levém ochranném rámu. Kontrolní znaky:

Kontrolní znaky:

- barevný bod na pravém rámu 2,0 mm od spodního okraje (obr. 10),
- kratší písmeno V ve VHB (obr. 11).

Na ZP 39 je kratší písmeno V ve VHB.

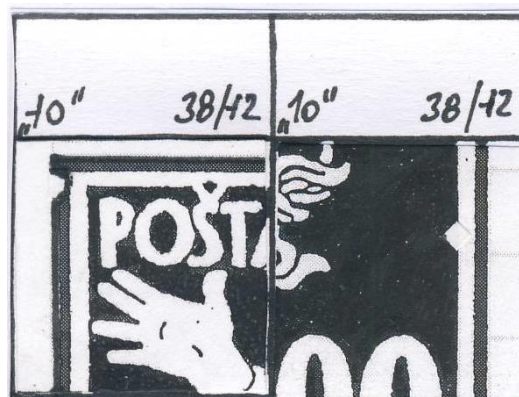
obr. 10

obr. 11

4. varianta – TD s číslicí 10 v pravém ochranném rámu. Kontrolní znaky:

Kontrolní znaky:

- zářez do levého rámu 0,6 mm od horního okraje (obr. 12),
- vryp do obrazu známky z pravé bílé okrajové linky 9,7 mm od horního okraje (na části nákladu) (obr. 13).

obr. 12

obr. 13

5. varianta – TD nezjištěna. Kontrolní znaky:

- levý spodní vnější roh protažen do hrotu (obr. 14) (viděl jsem 6 x).

6. varianta – TD nezjištěna. Kontrolní znaky:

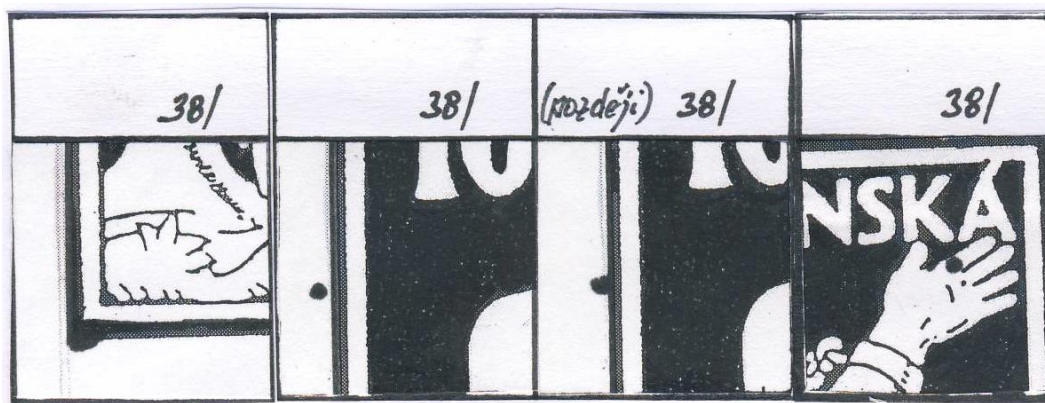
- barevný bod na levém rámu 9,0 mm od spodního okraje (obr. 15), později spojen v čárku na levém rámu (obr. 16), (viděl jsem 10 x).

7. varianta – TD nezjištěna. Kontrolní znaky:

- barevný bod v ukazováku levé ruky (obr. 17),
- barevný výběžek z pravého spodního rámu (obr. 18) (viděl jsem 16 x).

8. varianta – TD nezjištěna. Kontrolní znaky:

- nožičky písmen T a A v POŠTA mají na svých základnách výběžky, které je zdánlivě spojují (obr. 19) (viděl jsem 8x).

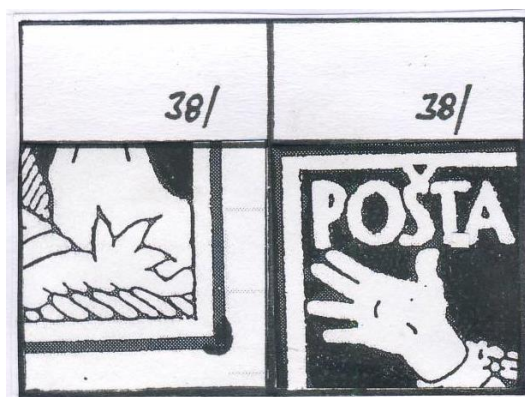

obr. 14

obr. 15

obr. 16

obr. 17

obr. 18

obr. 19

Za zapůjčení známkového materiálu, pomoc a konzultace děkuji pánům Banertovi, Dohnalovi, Chvalovskému a Palečkovi.

Nevyřešené otázky. Některá starší literatura uvádí jiný počet TD než dosud doložený počet 12 (Mono č. 2 uvádí 16, někteří autoři 14). V případě doložení vyššího počtu TD než 12 bude muset dojít k přečíslování zde uváděných TD.

Domnívám se, že na jedné tiskové desce, pravděpodobně na jedné z TD s vrypy v ochranných rámech, byla provedena retuš DVN s těmito znaky (viděno 7x):

- není opraveno písmeno L ve SLOV,
- není opraven levý bok postavy a lípové lístky včetně stonku,
- není opraveno stínování v sukni pod lípovými lístky,
- jsou částečně opravena oka řetězu levé ruky (obr. 20),
- je částečně opravena kresba vlasů na hlavě postavy (obr. 21),
- je částečně opraven obrys levého prsu a podpaží (obr. 22).

obr. 20

obr. 21

obr. 22

Výše uvádím 9 variant retuší, i když podle pravděpodobného počtu 12-ti tiskových desek mohlo být těchto retuší pouze 6. Počet variant retuší si zdůvodňuji tak, že některé kontrolní znaky v průběhu tisku mohly vzniknout, jiné zaniknout (např. při čištění, nebo jiné manipulaci s TD), popř. se jedná o tiskové vady.

Krom zařazených známek mám 10 pásek a 80 jednotlivých známek s retuší RZP 38, které zatím nedokážu určit na příslušnou TD, resp. k příslušné variantě (nemají výše popsané kz). Předpokládám, že v dalším zkoumání někdo přinese nové poznatky, podle kterých se mi je podaří přiřadit.

Rád budu s Vámi, kteří se studiu známek OR 100 h věnujete, na dalším zkoumání tohoto i dalších ZP pokračovat. Zájemcům o určené varianty retuší mohu nabídnout své přebytky.

Literatura:

Paleček: Studie OR 100 h TD 1 a TD 2, 1997

Paleček: Studie OR 100 h – ZP 38 VN, Zprav. č. 48/1999

Chvalovský, Kašpar: Spec. příručka známek OR, 2000

Banert: OR 100 h – VN a retuš na ZP 28 a 38, Zprav. č. 56/2002

Paleček: Studie OR 100 h TD 7, 2006

Paleček: OR 100 h – Pořadí deskového značení, Zprav. č. 71/2009

Paleček: OR 100 h – známkové pole 38, Zprav. č. 81/2014

Zdeněk Rákosník

Použití spěšných známek

Na zasedání nizozemské společnosti pro československé známky (Vereniging voor Tsjechoslowakije-Filatelie), vyvstala otázka, jaký byl hlavní cíl spěšných známek, které byly vydávány od roku 1916. Máme možnost vidět tyto známky jako poštovní na celistvostech, zejména po roce 1918. Ale je zřejmé, že nebyly vydány pro tento účel. Spěšný příplatek na konci Rakouska – bez dalších poplatků – byl 30 haléřů a zde mluvíme o známkách v hodnotě 2 a 5 haléřů.

Dvou a pěti haléřové známky byly vydány 1. října 1916. Zpočátku se jednalo o trojúhelníkové známky. Obdélníkové byly vydány později v květnu 1917, protože trojúhelníkový formát způsoboval mnoho technických problémů.

Tiskopis frankovaný
s přidanou 2 haléřovou
známkou za spěšné doručení
a 3 haléřovou výplatní
známkou pro tiskopis do 50 g
– pěkné použití
trojúhelníkové známky.

První světová válka měla hluboký vliv na poštovní systém. Pošta od vojáků byla přepravována bezplatně a veřejnost rozsáhle využívala těchto výhod. Ve stejné době veškerý poštovní provoz a posílání obchodní korespondence probíhalo normálním způsobem. Problém nastal, jestliže obchodní korespondence, která byla odeslána jako tiskopis s poplatkem 3 hal (základní hmotnostní kategorie), byla doručena pouze tehdy, pokud různé okolnosti dovolily doručení. Společnosti si stěžovali na pozdní doručení, proto od 1. října 1916 bylo možno zasílat tiskoviny se spěšným zacházením. Tato služba vyžadovala zaplacení příplatku 2 haléře. Pěti haléřová známka zahrnovala oba poplatky – zaplacení tiskopisu a spěšnostního příplatku.

Dopis frankovaný s přidanou
spěšnou 5 haléřovou
známkou, která zaplatila oba
poplatky. 25 haléřová známka
byla použita jako doporučený
příplatek.

Když byly zvýšeny poštovní sazby v Rakousku od 1. října 1918, vzrostlo výplatné dopisnice z 8 na 10 haléřů. V té době měla pošta stále velké zásoby starých dopisnic na skladě. Protože běžné známky v hodnotě 2 hal neexistovaly, povolila pošta dofrankovat dopisnice 2 hal známkami novinovými a spěšnými. Dopisnice prodávané na poště byly již s dolepenou známkou. Obdobná praxe pokračovala i po vyhlášení Československa 28. října 1918.

Tiskopis frankovaný 5 haléřovou
spěšnou známkou, která
zahrnovala poplatek za tiskopis a
spěšné doručení.

Dopisnice odeslaná první den
Československa, s 2 haléřovou
známkou použitou
k dofrankování na plný poštovní
tarif 10hal.

Dne 10. února 1919 československá poštovní správa vydala známky s holubicí v hodnotách 2 a 5 haléřů. Následovala známka 10 haléřů (20. prosince 1920). Zpočátku byly známky v hodnotě 2 haléře také používány jako dodatečné poštovné na zbývajících 8 haléřové dopisnice.

8 haléřová rakouská dopisnice
dofrankovaná 2 haléřovou
spěšnou známkou

8 haléřová rakouská dopisnice
opatřená 2 haléřovou rakouskou
spěšnou známkou. Rakouské
známky přestaly platit 28. února
1919, proto byla dofrankována 2
haléřovou československou
známkou

Samozřejmě zobrazujeme také poštovně použité spěšné známky v jejich původní roli.

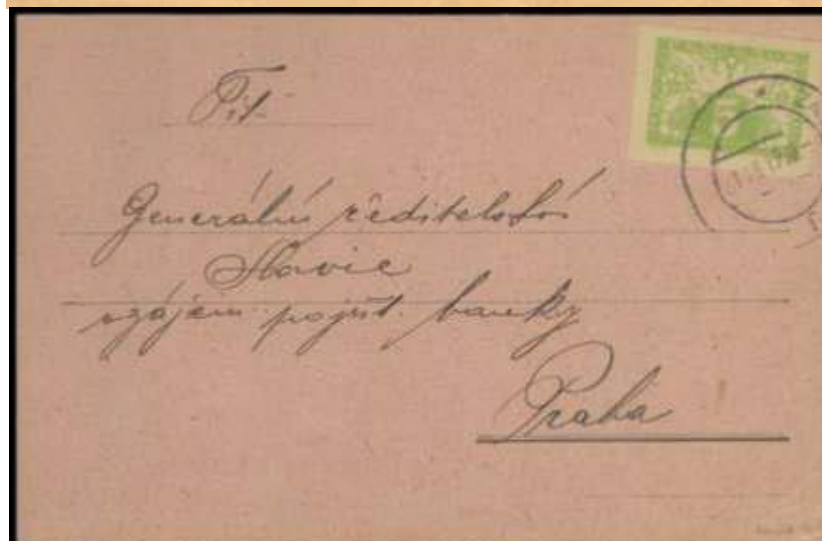
2 haléřová spěšná známka
pro spěšný příplatek a 3
haléřová známka Hradčan
jako základní sazba tiskovin
do 50 g (do 14. května 1919).

Po 15. květnu 1919 se zvýšila
sazba tiskovin do 50 g na 5
haléřů. Zde tiskovina
zaplatena 5 hal známkou a
spěšný příplatek 2 haléře.

5 haléřová spěšná známka,
která byla určena k zaplacení
obou poplatků (spěšného a
za tiskovinu)

15. března 1920 se příplatek zvyšuje na 5 haléřů a opět 1. srpna 1920 tentokrát na 10 haléřů. Proto byla vydána samostatná známka pro spěšné zaslání tiskopisů. Celistvosti z tohoto období jsou velmi vzácné a objevily se zřídka na trhu v posledních letech.

Se změnou tarifů od 1. ledna 1922 byl expresní příplatek za zasílání tiskovin zrušen. Nicméně, známky i nadále mohou být použity po značnou dobu, protože jejich platnost byla ukončena 31. července 1924! Zbytky pak byly přetištěny na novinové známky (platnost od 1. března 1926 do 15. srpna 1928).

Hans van Dooremalen

Z originálu přeložil J.Ch.

Zpravodaj Společnosti sběratelů československých knihtiskových známek je neprodejnou tiskovinou, vydávanou pro vnitřní potřebu členů společnosti. Je vydáván nepravidelně, ale nejméně 2x do roka. Za redakční úpravy odpovídají a na přípravě se podílí členové společnosti. Za obsah článků odpovídají jejich autoři. Neprochází jazykovou úpravou. Rukopisy, články, připomínky a nové poznatky či jinou korespondenci zasílejte na adresu:

Josef Chudoba, Křížová 1614/8, 463 11 Liberec 30,

Telefon: 603 472 395, e-mail: josef.chudoba@tul.cz